

10% del seu cens real, alguns municipis n'acolliren en un percentatge molt superior, sobretot Flaçà (44,35%), Bordils (21,96%) i Fontcoberta (19,63%), amb els problemes que representava per a aquests pobles tan petits acollir tanta gent de cop i volta en un context bèl·lic.

A més de quantificar el nombre de refugiats i les seves característiques personals, els autors n'han entrevistat alguns. Aquestes entrevistes permeten complementar el treball i tenir coneixement d'altres aspectes del fenomen: el camí d'arribada al lloc on s'instal·laren, com foren acollits, les seves relacions amb la població nadiua (no exemptes de conflictes), la seva vida després de la guerra...

En definitiva, coincidint amb el setantè aniversari de l'inici del cop d'estat feixista contra la República i la llibertat, ens trobem davant una obra fonamental, referència bàsica per a futures recerques sobre la qüestió (cal agrair que en el llibre es marquin unes oportunes pautes per a aquestes recerques) que esperem que vegin la llum aviat. Felicitem els autors per la feina feta i esperem que ben aviat ens aportin nous treballs sobre aquest període que tant ha condicionat l'evolució social del nostre país.

**Joaquim
Alvarado i Costa**

Un polític empordanès massa oblidat

CAMPO I JORDÀ, Ferran del.

Carles Jordà i Fages. Un home de la terra.

Col·lecció Juncària. Ajuntament de Figueres / Diputació de Girona. Figueres, 2006.

Comentar un llibre biogràfic escrit per un autor relacionat familiarment amb el personatge sol fer certa ànsia. Per una banda sempre hi ha una ombra de sospita, potser lleu, que els llaços afectius juguin, sense voler-ho, una mala passada a la necessària objectivitat d'un estudi d'aquesta mena. Per l'altre costat hi ha el convenciment que ningú millor que un parent proper per tenir accés a una valuosa informació d'arxiu i també oral de l'entorn familiar propi que, sense cap mena de dubte, enriqueix el treball.

En aquest magnífic estudi biogràfic sobre Carles Jordà i Fages, realitzat pel seu nét Ferran del Campo i Jordà, el sòlid historiador que és l'autor ha sabut esquivar, en general, l'inevitable risc que la relació familiar i sentimental comporta, i alhora ha manejat encertadament la informació privilegiada a la qual al·ludim.

El treball s'ha escrit amb rigor professional, com ho demostra l'abundor de citacions i fonts

CARLES JORDÀ I FAGES
Un home de la terra

FERRAN DEL CAMPO I JORDÀ
ILLUSTRACIÓ: J. SERRA

documentals esmentades. La introducció, un estudi de la família Jordà des del seu inici documentat, és igualment un repàs ràpid a la història de l'Empordà agrícola i fronterer, que emmarca perfectament l'evolució d'una família pagesa fins a esdevenir potents hisendats, industrials i banquers.

Possiblement aquest comentari s'hauria de centrar més en el mètode de recerca, l'estil i les fonts que no pas en el personatge, prou ben explicat en l'obra. Però penso que el principal interès del llibre rau en el personatge, rescatat mitjançant aquest assaig biogràfic d'un incompreensible i imperdonable oblit, tan sols justificable pel destí advers que va acompanyar moltes de les actuacions públiques de Carles Jordà, veritablement un home de la terra, com se subtitula l'obra.

Carles Jordà va ser un important polític catalanista que es mogué en l'òrbita

de personatges tan importants com Cambó i Prat de la Riba, que va evolucionar fins arrengrer-se –juntament amb Carner (el seu gran amic personal), Nicolau d'Olwer o Rovira Virgili– amb Acció Catalana, opció que possiblement era la més correcta i intel·ligent, però la menys adequada per fer carrera política.

La personalitat política de Carles Jordà destaca per la seva honestat i les seves actituds ètiques, i n'és remarcable sobretot la seva darrera etapa com a home lliurat a la defensa del camp empordanès i català des de la Unió de Sindicats Agrícoles, la Cambra Agrícola de l'Empordà i altres iniciatives interessants però no reeixides, com el pantà de Crespià.

Estem davant d'un llibre imprescindible per conèixer l'agricultura empordanesa i catalana del darrer segle i per retrobar un personatge polític del país mereixedor d'un reconeixement públic que fins ara se li ha negat.

Cal felicitar l'autor per l'encert de biografiar serenament el seu avi, i les entitats editores per promoure'n la publicació.

**Eduard
Puig i Vayreda**

